

Huvudman

Strängnäs kommun
barn-ochutbildningsnamnden@strangnas.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mariefreds skola i Strängnäs kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 14 november 2023

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser mottagande och undervisning av nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling, arbetet för att skapa studiero, betygssättning samt studiehandledning på modersmålet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Mariefreds skola i Strängnäs kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning under ledning av lärare, att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, undervisning i svenska som andraspråk, studiehandledning på modersmålet, mottagande och undervisning av nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen har den 14 november 2023 beslutat att förelägga Strängnäs kommun att senast den 29 februari 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande mottagande och undervisning av nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling, arbetet för att skapa studiero samt betygssättning. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Strängnäs kommun en anmärkning rörande studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen har även förelagt Strängnäs kommun att senast den 19 augusti 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare.

Strängnäs kommun har begärt anstånd med att inkomma med redovisning vilket beviljats. Strängnäs kommun har den 6 mars 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen samt kompletterande uppgifter den 22 april samt den 3 maj 2024.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Strängnäs kommun har följt föreläggandet i de delar som avser mottagande och undervisning av nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling, arbetet för att skapa studiero samt betygssättning, och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att Språkcentrum är den enhet inom Strängnäs kommun som ansvarar för kartläggning av nyanlända elever. Huvudmannen redogör för hur Språkcentrums organisation tydliggjorts i syfte att kartläggning av nyanlända elever ska finnas tillgängligt för lärare innan elevens mottagande.

Huvudmannen har i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkommit med redogörelser för mottagande och undervisning av nyanlända elever. Bland annat har Mariefreds skola reviderat mottagningsrutinen för nyanlända elever, och rutinen tydliggör vikten av att den bedömning som görs av nyanlända elevers kunskaper finns tillgänglig för lärarna och beaktas vid planeringen av undervisningen. Huvudmannen har tillförsäkrat att bedömning av nyanlända elevers kunskaper finns tillgängliga för lärarna och att lärarna ges förutsättningar att beakta resultatet av bedömningen vid planering av undervisningen. Arbetet för hur nyanlända elevers kunskaper beaktas vid planeringen av undervisningen följs upp i dialog mellan speciallärare, lärare i svenska som andraspråk, biträdande rektorn och undervisande lärare. Uppföljningar genomförs månadsvis.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att det på Mariefreds skola har upprättats individuella studieplaner för de nyanlända elever som tagits emot på högstadiet. Ansvariga för genomförandet av åtgärderna är läraren i svenska som andraspråk och studie- och yrkesvägledaren. Vid upprättandet av de individuella studieplanerna har elev, vårdnadshavare och elevens mentor involverats.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller

sju år eller efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här. Vidare framgår att rektorn ansvarar för att bedömningar görs. (3 kap. 12 c § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att resultatet av en bedömning enligt 12 c § ska beaktas vid beslut enligt 12 e och h §§, upprättande av individuell studieplan enligt 12 g § och bedömning av behov av studiehandledning på modersmålet enligt 12 i § samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden (3 kap. 12 d § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att en förutsättning för att undervisningen ska ge eleven möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen är att skolan tar fasta på de kunskaper eleven tidigare har utvecklat och vad eleven behöver fortsätta att utveckla för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Hur undervisningen för nyanlända elever bör utformas, vilken ämnesundervisning de kan delta i och i vilken omfattning detta kan ske är alltid en bedömning som måste göras individuellt utifrån den enskilda eleven. Av förarbetena framgår vidare att det är viktigt att skolor redan tidigt bildar sig en uppfattning om vilka kunskaper som nyanlända elever har. En bedömning av kunskaperna redan inledningsvis är själva fundamentet för den vidare utbildningen och syftar till att de nyanlända eleverna ska kunna placeras i ett sådant sammanhang att de kan ta till sig undervisningen. Bedömningen syftar också till att redan på ett tidigt stadium upptäcka elever som behöver särskilda åtgärder från skolans sida. Ytterligare ett argument för att tidigt göra en bedömning av nyanlända elevers kunskaper är att en sådan bedömning ökar förutsättningarna för att alla elever ska få en likvärdig utbildning. (prop. 2014/15:45 s. 27 f)

Av skollagen framgår även att för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. (3 kap. 12 g § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skollagen tillsammans med elevhälsoteamet och mentorer identifierat och dokumenterat vilka elever som till och med den 8 januari 2024 bedömts ha en upprepad eller

längre frånvaro. Av inkommen förteckning framgår att 70 elever bedömts ha en upprepade eller längre frånvaro. Av kompletterande skrivelse från huvudmannen framgår att frånvaron är anmäld till huvudmannen den 22 december 2023 för samtliga elever.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att när en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att syftet med regleringen är att huvudmannen ska kunna stödja skolan i arbetet med att tillgodose elevens rätt till utbildning. Att huvudmannen får information om en elevs upprepade eller längre frånvaro kan i vissa fall innebära att adekvata åtgärder kan sättas in tidigare vilket i sin tur kan leda till att en elev inte behöver fastna i ett negativt mönster av frånvaro. Sådana åtgärder kan t.ex. innebära kostnader för utbildning i hemmet eller på annan lämplig plats under en viss tid. Huvudmannen har även ett kontinuerligt ansvar för att se över sin resursfördelning så att skolan ges möjlighet att sätta in de åtgärder som behövs för att eleven ska kunna fullgöra sin skolplikt. (prop. 2017/18:182 s. 63)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av huvudmannens redovisning framgår bland annat att skolan upprättat en rutin för arbetet med extra anpassningar och skapat en ny mötesstruktur för att säkerställa att arbetet med extra anpassningar följs upp och utvärderas. Skolan har identifierat behov av utbildningsinsatser för lärare avseende arbetet med extra anpassningar. Dessa utbildningsinsatser genomförs av specialpedagog under år 2024. Vid en klasskonferens lyftes samtliga elever som skolan bedömer inte nå målen i ett ämne och en avstämning gjordes huruvida dessa elever ges extra anpassningar eller inte.

Vidare framgår att skolenheten vid flera tillfällen per läsår säkerställer att samtliga elever som bedöms vara i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ges detta stöd.

Särskilt stöd

Av huvudmannens redovisning framgår att lärarna vid klasskonferenser i december 2023 identifierat och dokumenterat de elever som befaras inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av huvudmannens redovisning och genom kompletterande uppgifter framgår att samtliga elever anmälades till rektorn om eventuellt behov av särskilt stöd den 20 december 2023.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att elevhälsoteamet tagit fram ett enklare och tydligare material för utredning av särskilt stöd, vilket har implementerats på skolenheten. En utbildningsinsats av det nya utredningsmaterialet har getts till lärarna den 11 mars 2024. Huvudmannen har i inkommen redovisning samt genom kompletterande uppgifter redogjort för vilket datum en utredning har startats för respektive elev, och för de elever där utredningen om särskilt stöd har avslutats framgår även datum för beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Rättslig reglering*Extra anpassningar*

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Särskilt stöd

Av skollagen framgår vidare att om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)

Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans arbete utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Strängnäs kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Mot bakgrund av att huvudmannen bedömer att utvecklingsarbetet avseende extra anpassningar kommer fortgå till och med vårterminens slut, förutsätter Skolinspektionen att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna, tillsammans med huvudmannen som ytterst ansvarig för utbildningen, särskilt följer upp och säkerställer att elever med behov av extra anpassningar får det stöd som de är i behov av inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen har i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkommit med skolenhetens plan mot kränkande behandling för läsåret 2023/24. Planen innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling, en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året samt en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Av huvudmannens redovisning framgår att skolledningen vid arbetsplatsträff den 12 december 2023 informerade samtlig skolpersonal om skyldigheten att vid kännedom om att en elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling upprätta en anmälan om kränkande behandling. Enligt huvudmannens redovisning inkom 80 anmälningar om kränkande behandling under perioden den 13 november 2023 till den 22 februari 2024.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att om en lärare eller annan personal får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla det till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de angivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ordningsregler

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan har upprättat ordningsregler som beslutades av skolans ledningsgrupp den 4 januari 2024.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att ordningsreglerna utarbetats under medverkan av eleverna. Förslaget på ordningsregler presenterades på elevråden under vecka 45 och elevrådsrepresentanterna har i sin tur presenterat förslaget i deras respektive klasser. Vid elevråden under vecka 49 återkopplades klassernas synpunkter på ordningsreglerna.

Utredning av ordningsstörande beteende

Av huvudmannens redovisning framgår att skolans konsekvenstrappa reviderats och tillhörande rutin uppdaterats. Enligt huvudmannens redovisning har rektorn startat tre utredningar med anledning av att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse under perioden den 13 november 2023 till den 22 februari 2024. Av dessa utredningar har en utredning slutförts, en är pågående och en har inhiberats.

Av inkommen utredning avseende ordningsstörande beteende framgår att skolan vidtagit åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende. Det framgår även när uppföljning av vidtagna åtgärder kommer genomföras.

Rättslig reglering

Ordningsregler

Av skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att syftet med ordningsregler är att skapa arbetsro och en lugn och trygg miljö i skolan (prop. 2021/22:160 s. 31).

Utredning av ordningsstörande beteende

Av skollagen framgår att om en elev i bland annat grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att om en elev fortsätter med sitt olämpliga beteende eller gör sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn därför se till att saken utreds. Om förutsättningarna för skyldigheten att utreda en elevs behov av särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av elevens olämpliga beteende ska rektorn se till att det vidtas åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende. En sådan åtgärd kan vara att tilldela eleven en skriftlig varning. Det kan också handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd från elevhälsan om det visar sig att eleven är i behov av detta. Bestämmelserna förutsätter att de disciplinära åtgärder som vidtas dokumenteras av skolans personal. (prop. 2009/10:165 s. 326)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att Mariefreds skola skapat ett dokument över aktuella betygssättande lärare som saknar lärarlegitimation samt medbedömare för höstterminen 2023. Rektorn och biträdande rektorer har uppdaterat och kommunicerat uppdraget till berörda lärare.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att skolan, i samband med betygssättningen under höstterminen 2023, uppdaterat skolenhetens rutin för

arbetet med betygssättning. Enligt huvudmannens redovisning framgår i rutinen att för all betygssättning ska betygs katalogen skrivas ut, signeras och dateras. Huvudmannen har i januari 2024 säkerställt att Mariefreds skola har betygs kataloger som signerats och daterats.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. (3 kap. 16 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog och att rektorn ansvarar för att betygs katalogen förs. Vidare framgår att Statens skolverk får meddela ytterligare föreskrifter om utformningen av betygs katalog, terminsbetyg, slutbetyg och betyg efter prövning.). (6 kap. 10 och 23 §§ skolförordningen [2011:506])

Av Skolverkets föreskrifter om betygs katalog framgår att skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygs katalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygs katalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygs katalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (4 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygs katalog)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att Språkcentrum kartlägger nyanlända elevers kunskaper med hjälp av Skolverkets kartläggningsmaterial steg 1 och steg 2. Sedan sker ett överlämningsmöte med elevens hemskola och kartläggningen lämnas över till skolan.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att det är rektorn tillsammans med lärare i svenska som andraspråk som genomför en behovsprövning avseende studiehandledning på modersmålet. Därefter skickar rektorn en beställning som innehåller information om språk och antal timmar för studiehandledning som eleven bedöms ha behov av. Utifrån rektorns beställning tilldelar Språkcentrum uppdraget till lämplig studiehandledare.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om den behöver det (5 kap. 4 § skolförordningen).

Syftet med studiehandledning på modersmålet beskrivs i förarbetena till regleringen i 3 kap. 12 i § skollagen om den utökade rättigheten till studiehandledning på modersmålet för elever som är nyanlända på högstadiet, där följande framgår: Syftet med studiehandledning på modersmålet till nyanlända elever är att ge eleverna möjlighet att nå de betygskriterier som minst ska uppnås. Det innebär att den studiehandledning som eleven ska få bör utgå från elevens stödbehov och lärarens planerade undervisning utifrån kursplanen och kunskapskraven i ämnet. Elevens behov ska styra i vilken omfattning handledning ges och hur den utformas. I annat fall finns risk för att erbjudandet blir schabloniserat och baseras mer på skolhuvudmannens förutsättningar än på elevens behov. (prop. 2017/18:194, s. 38-39)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av utredaren Anna Åhman Lundberg. Utredaren Victoria Eriksson har varit föredragande i ärendet.